

Dissabte, 16 de novembre

Encontre multitudinari de bandes de música per a la interpretació del Gran Paquito

18 h. | Plaça de la Mare de Déu de València

Dilluns, 18 de novembre

Inauguració de l'exposició i presentació del llibre sobre *Les nostres compositores*, de Raquel Lacruz i Carla Fuentes

18.30 h. | Palau de la Generalitat

Actuació del quartet femení de saxos Enllasax

19 h. | Palau de la Generalitat

Dimarts, 19 de novembre

Presentació del vídeo «Terra de música»

18 h. | Palau de la Generalitat

Concert de la Coral Allegro ONCE Valencia

19 h. | Palau de la Generalitat

Dimecres, 20 de novembre

Lliurament dels XX Premis Euterpe de la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana

19 h. | Palau de la Generalitat

Dijous, 21 de novembre

Concert folk de La Romàntica del Saladar

19 h. | Palau de la Generalitat

Divendres, 22 de novembre, Dia de Santa Cecília

Actuació d'un grup de vent

11 h. | Exterior del Palau de la Generalitat

Cançó d'autor: Concert de Manolo Tarancón

19 h. | Palau de la Generalitat

Dissabte, 23 de novembre

Espectacle de música i tradició de les Federacions de Societats Musicals, de Dolçainers i Tabaleters, de Cors i de Folklore de la Comunitat Valenciana

12 h. | Plaça de la Mare de Déu de València

Diumenge, 24 de novembre

Concert «A dos bandes»: La Artística de Buñol i l'Ateneu Musical de Cullera

18.00 h. | Auditori de Castelló

Dissabte, 30 de novembre

Concert «A dos bandes»: La Armónica de Buñol i la Primitiva de Lliria

19 h. | Auditori de Torreveja

En 2020 [data i lloc per determinar]

Concert «A dos bandes»: La Unió Musical de Lliria i la Santa Cecília de Cullera

TERRA DE MÚSICA

Del 16 al 30
de novembre
del 2019

60.000
ALUMNES

+4.000
PROFESSORS/ES

+500
ESCOLES DE MÚSICA

De l'«acadèmia»...

Les societats musicals han sigut les responsables de crear les estructures necessàries per a nodrir de músics la pròpia banda. Les escoles de música actuals són les successores directes de les anomenades «acadèmies» de les bandes del segle passat, denominades així segurament per la seua relació amb els orígens militars. En el segle XIX, moment en el qual les transformacions socials, polítiques i econòmiques van desembocar en una socialització de la cultura que va beneficiar les classes populars, la música es va convertir en un objecte de culte i veneració al qual tots podien arribar per mitjà de les corals i les bandes de música.

...a les «escoles de música»

Des d'una perspectiva social, va ser clau l'existència de les acadèmies, on els majors ensenyaven els joves. Això va permetre que la gent humil de molts pobles arribara a la música. Les acadèmies de les bandes de música es van convertir en centres de formació que col·laboraven i competien amb els conservatoris de les ciutats i amb les classes particulars que rebien els fills de la burgesia. A poc a poc, el terme «acadèmia» va anar donant pas al d'escola d'educands, denominació que ja mostra l'avanç del temps i l'inici d'un marcat caràcter educatiu. Des de 1994, aquestes escoles d'educands van començar a estar inscrites en el Registre de Centres Docents de la Comunitat Valenciana, i passaren a denominar-se escoles de música.

Dos-cents anys de bandes

Les bandes de música són un dels patrimonis culturals més rics, dinàmics i singulars de la Comunitat Valenciana en l'actualitat. Però hem de viatjar a principis del segle XIX per trobar l'origen de les primeres bandes de música valencianes.

L'acta fundacional de la banda de Muro d'Alcoi és de 1805. I la Banda Primitiva de Lliria, creada en 1819 com un conjunt de música de vent, està considerada com la banda de música civil més antiga d'Espanya. Molt prompte van aparèixer noves bandes i arrelaren amb força en un poble, el valencià, que decidí incorporar la música a la seua vida quotidiana.

Les primeres bandes valencianes sorgides al segle XIX estaven lligades a centres religiosos, instructius, recreatius, casinos o institucions de caràcter militar, i, en altres ocasions, a iniciatives personals d'entusiastes de la música, com ara algun religiós il·lustrat, un veí distingit o un mecenes. De seguida, les noves formacions musicals deixaven enrere els conjunts de tambors i cornetes i començaven a posar la banda sonora dels principals actes festius, religiosos, lúdics i cívics dels pobles valencians.

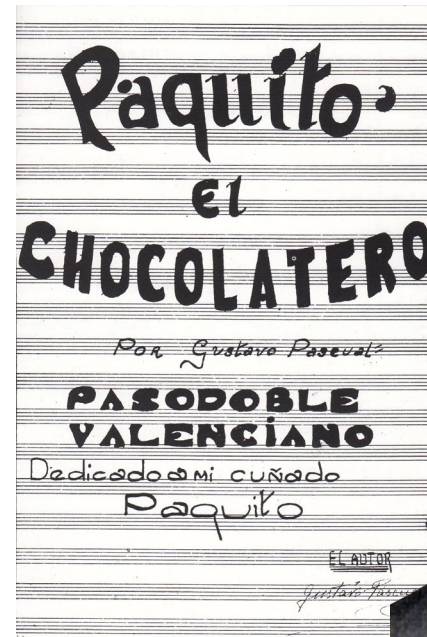
554
SOCIETATS
MUSICALS

 40.000
MÚSICS

 200.000
SOCIS/ES

GRAN PAQUITO

Respostes per a un pasdoble valencià universal

> Portada de la partitura del pasdoble Paquito el Chocolatero.

> Gustavo Pascual, el compositor.

Què?

Paquito el Chocolatero és el pasdoble més internacional, una espècie d'himne festiu que porta l'alegria allà on sona. Ha sigut la peça musical més interpretada en directe a tot Espanya, així com l'obra que més drets d'autor ha generat en un any a través de la Societat General d'Autors i Editors (SGAE), amb aportacions des de més quaranta països dels cinc continents.

Qui?

Dos cunyats són els artífexs d'aquest hit musical que no passa de moda. Per un costat, Gustavo Pascual Falcó, el compositor. I per l'altre, el seu cunyat Francisco Pérez Molina, un fester dels moros i cristians de Cocentaina, membre de la filà Kabilenyos. El compositor, de 28 anys, estiuja en 1937 junt a la família de la seua dona Consuelo Pérez en una caseta situada als peus de la serra Mariola. Una vesprada, Gustavo li mostra tres composicions musicals al seu cunyat Francisco, una persona molt alegre i coneguda per tots com Paquito «el Chocolatero» per l'ofici dels seus pares, dedicats a la venda de xocolates i altres productes, i que eren coneguts al poble com «Els Chocolateros». Gustavo li demana que trie una de les tres peces perquè porte el seu nom. Paquito les escolta i escull eixe pasdoble alegre i emotiu que, amb el pas del temps, conquerirà el cor i les cames de milions de persones de tot el món: *Paquito el Chocolatero*.

1937

Quan?

Corre l'any 1937. La guerra civil ha esclatat un any abans. A terres valencianes encara no ha arribat el conflicte bèl·lic, però la tensió es nota en l'ambient i s'escolta a la ràdio. Contrasta el to alegre de la composició musical amb l'ambient imperant en el moment en què la melodia va germinar en la ment del seu compositor. Una anècdota: Gustavo fou cridat a files per a combatre a la guerra, però la seua delicada salut va obligar a què, després de la revisió mèdica, fora ingressat en l'Hospital Militar d'Alacant per tal de guardar repòs.

On?

Cocentaina, la històrica vila del Comtat (11.500 habitants). Un lloc amb pintures rupestres protegides per la Unesco i amb presència de la cultura ibera. Just allà és on naixen el compositor Gustavo

Cocentaina (El Comtat)

Pascual Falcó i el seu cunyat Paquito, i allà és on el mestre compon el famós pasdoble. L'obra s'estrena de manera oficial en 1941 per a les festes de moros i cristians de Cocentaina. Hui, la partitura original de la composició, així com la guitarra amb l'ajuda de la qual va compondre el pasdoble, es poden contemplar a la Casa del Fester de Cocentaina.

Per què?

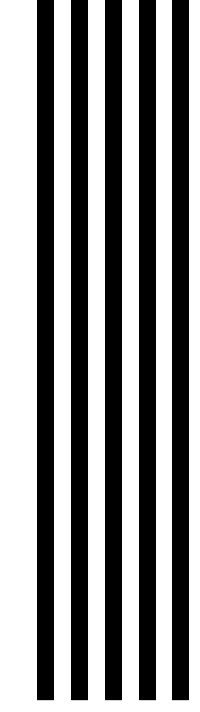
L'obra més popular de Gustavo Pascual Falcó no s'entén sense la seua trajectòria musical. De menut va rebre classes de solfeig amb el mestre Antonio Pérez. El clarinet va ser el seu instrument, amb el qual entrà a la banda de Cocentaina als deu anys. Prompte va desenvolupar una gran sensibilitat compositora. A banda de *Paquito el Chocolatero*, altres obres seues per a banda són *El Bequetero*, *El ball del moret*, *El Berebere*, *l'Himne dels Borts* o *El Kabileno*. Resulta impossible explicar la composició de *Paquito el Chocolatero* sense tindre present l'eix «festa-música» que determina el context de les festes de moros i cristians i Cocentaina, on creix i viu Gustavo Pascual Falcó. La mort li arriba al compositor en 1946, quan només tenia 36 anys i no sabia que anava a passar a la història amb aquell pasdoble immortal creat als peus de la Mariola en un calorós estiu de guerra.

Ha sigut la peça musical més interpretada en directe a tot Espanya, així com l'obra que més drets d'autor ha generat en un any a través de la Societat General d'Autors i Editors (SGAE), amb aportacions des de més quaranta països dels cinc continents.

> Paquito, tocant el bombo a les Fogueres d'Alacant.

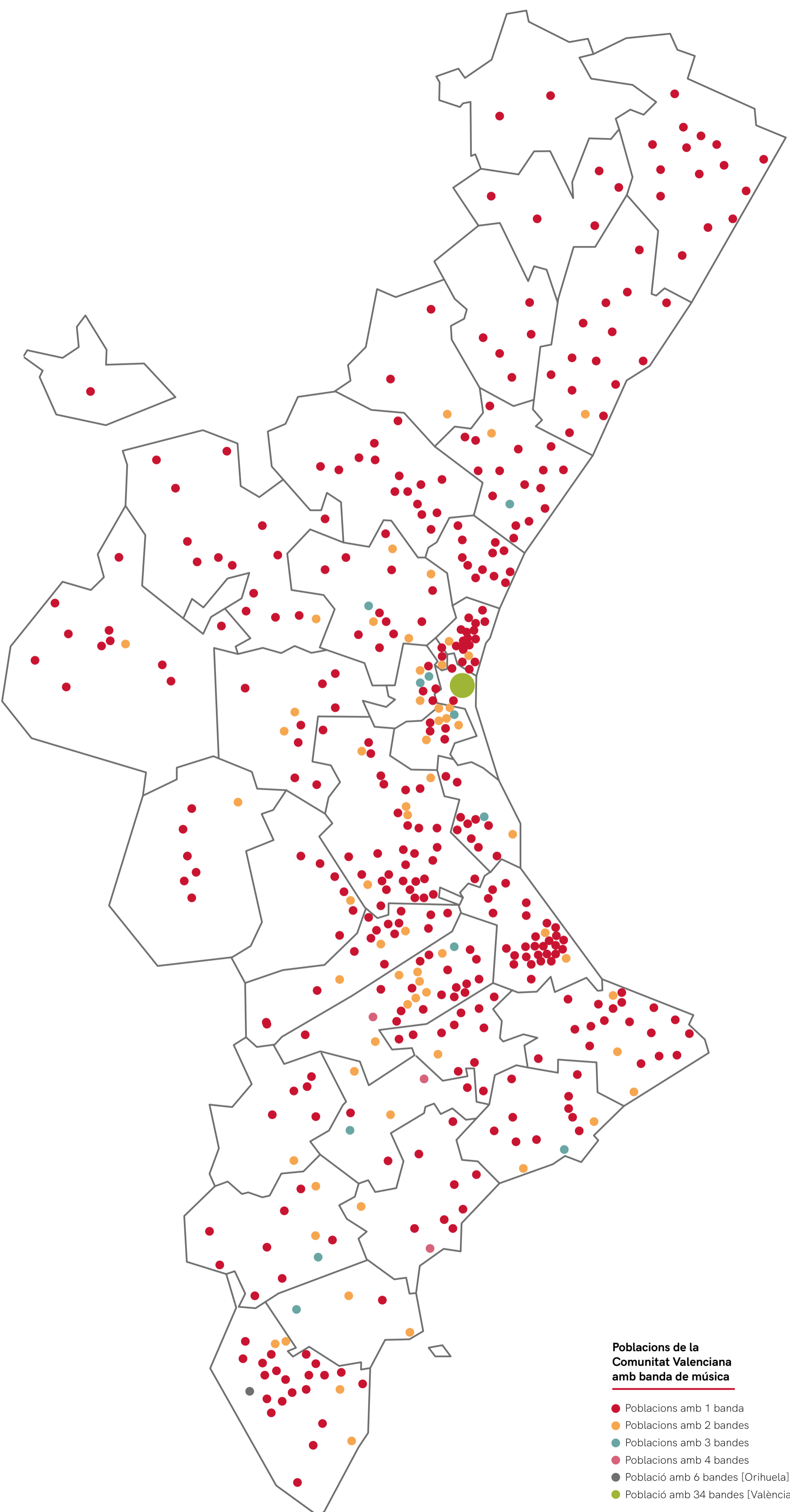

> Paquito «el Chocolatero», tocant la caixa.

554

SOCIETATS MUSICALS

Poblacions de la Comunitat Valenciana amb banda de música

- Poblacions amb 1 banda
- Poblacions amb 2 bandes
- Poblacions amb 3 bandes
- Poblacions amb 4 bandes
- Població amb 6 bandes [Orihuela]
- Població amb 34 bandes [València]

- 30%** de les societats musicals valencianes són centenàries.
- 50%** de les societats musicals d'Espanya pertanyen a la Comunitat Valenciana.
- 95%** de municipis de la Comunitat Valenciana amb més de 500 habitants tenen, almenys, una societat musical.

BIC

La tradició musical popular valenciana, materialitzada per les societats musicals, ha sigut declarada Bé d'Interés Cultural Immaterial per part de la Generalitat. La declaració, aprovada en la primavera de l'any passat pel Ple del Consell, destaca que la passió per l'ensenyament i la pràctica de la música, la transmissió cultural o la creació d'espais de convivència i d'oci, així com la realització personal, són algunes de les característiques que les societats musicals valencianes conserven des de l'origen de les primeres bandes, fa més de dos-cents anys. A més, estan arrelades amb força al municipi com a estructura de dinamització, cohesió social i de representació col·lectiva. També ofereixen un servei com a agrupació musical i com a centre educatiu al municipi. A més de la declaració, el decret estableix també una sèrie de mesures de protecció i salvaguarda del bé, com la de dur a terme tasques d'identificació, descripció, investigació, estudi i documentació del bé, entre d'altres, per a garantir la seua protecció i preservació o vetlar pel normal desenvolupament i la pervivència d'aquesta manifestació cultural.